Gemeente Almelo

Postadres:
Gemeente Almelo
Postbus 5100
7600 GC Almelo

Bezoekadres:
Haven Zuidzijde 30
7607 EW Almelo

telefoon: **(0546) 54 11 11**
e-mail: **gemeente@almelo.nl**
internet: **www.almelo.nl**

VNG Connect
Postbus 30435
2500 GK 'S-GRAVENHAGE

Uw brief	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum
6 februari 2025	D/25/728192	Z/25/237147	30 januari 2025
Bijlage(n)	**Doorkiesnummer**	**Behandeld door**	
		Team Centrale Registratie	

Onderwerp
Ledenbrief 25/006 - Uitspraak Deskundigencommissie Jeugd Hervormingsagenda

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij bevestigen wij de ontvangst van uw bericht d.d. 6 februari 2025. Het bericht is ontvangen op 7 februari 2025 en geregistreerd onder zaaknummer Z/25/237147.

Wilt u zo vriendelijk zijn het zaaknummer te vermelden in eventuele verdere communicatie?

Met vriendelijke groet,

Klantcontact en Burgerzaken Centrale Registratie

Aan de leden

Datum
6 februari 2025
Ons kenmerk
U202500065
Lbr.25/006
Telefoon
070 – 373 83 93
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Uitspraak Deskundigencommissie Jeugd | Hervormingsagenda

Geachte leden van college en gemeenteraad,

Inleiding

In deze ledenbrief geven we u een samenvatting van het advies door de commissie Van Ark. Ook delen we het standpunt van de VNG en de vervolgstappen. Tot slot lichten we toe hoe we de komende tijd aandacht vragen voor de financiële positie van de gemeenten.

A | Advies deskundigencommissie Van Ark

De commissie Van Ark spreekt zich in haar advies 'Groeipijn' uit over het inhoudelijk perspectief van de Hervormingsagenda Jeugd, het financieel kader plus de organisatie en governance.

Inhoudelijk perspectief

De commissie stelt vast dat er door gemeenten en andere betrokkenen hard is gewerkt aan de uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd. Dat waarderen we. Tegelijkertijd geldt dat die inzet nog niet rendeert. Dat wijt de commissie aan een te beperkte scope van de aanpak, een gebrek aan doorzettingsmacht in de jeugdketen, te weinig realisme ten aanzien van de besparingen en het tijdpad, en onduidelijkheden over de haalbaarheid daarvan.

Volgens de commissie is doorgaan met de Hervormingsagenda noodzakelijk, maar moet deze verbreed worden naar bestaanszekerheid, wonen, onderwijs en volwassenenzorg. Juist daar liggen de oorzaken voor het sterk toegenomen beroep op jeugdhulp.
Het is aan gemeenten om zorg te dragen voor een goede lokale basisvoorziening en het versterken van de lokale teams.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

Financieel kader

2023 – 2024:
Voor de jaren 2023 en 2024 concludeert de commissie dat het rijk en gemeenten gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de tekorten van € 628 en € 828 miljoen en doet zij de aanbeveling dat partijen deze tekorten 50/50 verdelen.

2025 – 2028:
Het geldende Meerjarig financieel kader 2025 t/m 2027 (uit 2023) moet worden bijgesteld. Ingeboekte besparingen zijn niet realistisch gebleken en de kosten zijn gestegen, zonder dat gemeenten daarop afdoende kunnen sturen. De uitgaven over 2024 vormen de basis voor de vergoeding voor 2025 en volgende jaren. Vanaf 2025 worden deze geïndexeerd voor zowel prijs- als volumeontwikkelingen. Wel loopt de (50%) korting over 2024 door, waardoor gemeenten feitelijk een taakstelling hebben van € 414 miljoen.
Voor de volumestijging is uit te gaan van 4,7%. Voor de prijsstijging is aan te sluiten bij OVA/PPC. Daarnaast dienen de eerder voor 2026 e.v. ingeboekte besparingen te vervallen totdat deze op een realistische wijze kunnen worden vastgesteld en ook de haalbaarheid daarvan is gewogen.
De verantwoordelijkheid voor de financiële consequenties die voortvloeien uit dit onderdeel van het advies betreffen in de optiek van de commissie met zoveel woorden een verantwoordelijkheid van het gehele kabinet.

Na 2028:
Na 2028 is het de bedoeling een ander financieringsmodel te implementeren. Zolang dit niet operationeel is, geldt het kader zoals geschetst onder 2025-2028. Ten aanzien van het nieuwe model doet de commissie diverse aanbevelingen waarbij artikel 108, lid 3 Gemeentewet als vertrekpunt geldt.

Organisatie en governance
De commissie beveelt aan de datahuishouding binnen het jeugdstelsel aanzienlijk te verbeteren en prestatie-indicatoren te definiëren. Daarmee ontstaat een beter inzicht in de oorzaken van kostenontwikkelingen en zijn haalbare bezuinigingsdoelstellingen te formuleren. Bovendien is dan beter te sturen.
Ook in de governance van de Hervormingsagenda zijn aanpassingen nodig. De commissie adviseert te voorzien in een onafhankelijk ‘boegbeeld’ met doorzettingsmacht.

B | Standpunt VNG

Waardering
De VNG heeft met waardering kennis genomen van het advies. We zijn het van harte eens met de noodzaak van de verbreding van de agenda. Deze lijn past uitstekend bij onze propositie ‘De waarde van het sociaal domein’. De VNG is blij met de aanbevelingen van de commissie over de aanpassingen van het financieel kader per 2025 e.v. Daarmee verdwijnt ‘de kramp’ die gemeenten tot nu toe ervaarden en ontstaat er, zeker in samenhang met de verbreding van de agenda, ruimte die helpend is bij het verbeteren van de jeugdhulp.

Wel vinden we het moeilijk te begrijpen dat niet de volledige tekorten over 2023 en 2024 worden gecompenseerd, maar slechts de helft daarvan. Dat is ronduit pijnlijk. Tegelijkertijd willen we, kijkend naar het belang van kwetsbare kinderen en gezinnen, het advies ‘van kaft tot kaft’ overnemen en vinden we het noodzakelijk dat het rijk dat ook zonder voorbehoud doet.

Impactanalyse
Op basis van onze interpretatie van de uitspraak ontstaat het volgende – voorlopige – beeld van de impact.

Indicatieve samenvatting financiën Deskundigencommissie Jeugd							
In € mln (in *lopende* prijzen)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Nu in gemeentefonds (MFK HA Jeugd, afgestemd rijk, + accres bbp vanaf '25)	**6.594**	**7.238**	**7.585**	**6.797**	**7.001**	**7.291**	**7.577**
Gemeentelijke kosten jeugdzorg	7.222	8.066					
Advies deskundigencommissie (reeks)[1]	**6.908**	**7.652**	**8.328**	**8.979**	**9.682**	**10.440[2]**	**11.256[2]**
OVA/PPC			+3,9%	*+3%*	*+3%*	+3%	+3%
Volumegroei			+4,7%	*+4,7%*	*+4,7%*	*+4,7%*	*+4,7%*
Extra besparingen in te boeken	**-**	**-**	**?**	**?**	**?**	**PM**	**PM**
Door rijk toe te voegen aan gemeente-fonds (bóvenop regulier accres bbp)	**314**	**414**	**743**	**2.182**	**2.681**	**3.149[2]**	**3.680[2]**
Taakstelling / risico gemeenten toegerekend	**314**	**414**	**450**	**486**	**524**	**565**	**609**

Toelichting
1: De kern van het advies van de deskundigencommissie is om voor jaren 2025 en verder uit te gaan van het geadviseerde bedrag voor 2024 (€ 7.652 mln), en dat te vermeerderen met OVA/PPC en volume-indexatie. In bovenstaande tabel is uitgegaan van voorlopige OVA/PPC 2025 (3,9%) en voor 2026 en verder van de 15-jarig gemiddelde OVA/PPC (3%). De commissie adviseert voor 2025 4,7% volumegroei aan te houden, en laat dit voor 2026 e.v. nog open. Bovenstaand is gekozen om een beeld te geven als de 4,7% wordt doorgetrokken.
2: De commissie gaat er in haar advies van uit dat er in 2028 een nieuw financieringsstelsel wordt ingevoerd en dat daarmee het macrokader structureel wordt aangepast. Mocht dat worden vertraagd, dan adviseert de commissie "de afspraken voor de periode 2025 tot en met 2027 te handhaven tot de invoering van dit nieuwe model" (p.68). In bovenstaande tabel hebben wij de situatie getoond waarin de reeks wordt doorgetrokken naar 2028 en 2029 (lichtgrijs).

Deze tabel geeft inzicht in de financiële consequenties van de uitspraak. Dit biedt u alvast inzicht voor de effecten van de uitspraak voor de gemeentelijke begroting. Wel merken wij op dat deze nog onderwerp van bespreking is in het bestuurlijk overleg met het rijk.

Grote opgave
Opvolging van de aanbevelingen van de commissie Van Ark betekent – naast het voortzetten van de maatregelen die voortvloeien uit de Hervormingsagenda – een aanzienlijke verzwaring van de gemeentelijke opgave. We belichten een aantal items.

- De 'gezaghebbendheid' van de lokale teams is te versterken op de dimensies brede verbinding en expertise. Dat vraagt ook om veel extra inzet in de uitvoering. Daarnaast adviseert de commissie de verbinding te zoeken met het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming.
- Van gemeenten wordt ook verwacht dat ze deze lokale steunstructuren creëren en versterken.
- Tot slot adviseert de commissie dat er een minimumniveau voor de gemeentelijke basisvoorziening wordt vastgelegd in de wet.

Opvolging door het rijk
Het advies van de commissie is zwaarwegend. De VNG gaat er dan ook vanuit dat het kabinet het gehele advies (van kaft tot kaft) overneemt en de aanbevelingen omtrent het financieel kader opneemt in de Voorjaarsnota. Dat past ook bij de uitspraak van de minister-president dat 'het niet

de vraag is óf het Kabinet de uitspraak overneemt maar hoe'. De VNG verwacht daarover in het Overhedenoverleg van 11 maart duidelijkheid. Die timing is belangrijk met het oog op het gemeentelijk begrotingsproces voor 2026.

Het ravijn
Niet alleen de jeugdhulp vraagt om aandacht. De gemeentefinanciën staan fors onder druk door 'het ravijn' en verkeerde ramingen van het CPB. Ook op deze punten moet het kabinet gemeenten een oplossing bieden. Anders kunnen gemeenten niet bijdragen aan de belangrijke kabinetsambities voor het verbeteren van bestaanszekerheid, het bouwen van woningen en het aanpakken van het klimaatprobleem. Recent onderzoek van BDO bevestigt de druk op de gemeentelijke financiële positie.
De VNG stelt zich graag als partner van het kabinet op. Opvolging van het advies van de commissie Van Ark en aandacht voor het ravijn zijn daarbij onmisbaar.

C | Vervolgstappen

Bestuurlijk overleg
We zijn het bestuurlijk gesprek met het kabinet gestart over de opvolging van het advies. Daarin is ook de vraag van compensatie aan de orde. Op 6 maart is het rapport aan de orde in het BOFv. Op 11 maart verwachten we in het Overhedenoverleg duidelijkheid over de opvolging (zie B.). Dat is onder meer van belang met het oog op het gemeentelijk begrotingsproces.
Op 26 maart debatteert de Tweede Kamer vervolgens over de financiën van gemeenten.

Interne bespreking advies Van Ark
We spreken in dit geval over een belangrijk advies met consequenties voor gemeenten, zowel in hun rol bij jeugdhulp, als in de gemeentelijke financiën. In de volgende (interne) gremia en vergaderingen is en wordt de komende tijd uitgebreid stilgestaan bij het advies en de consequenties:

- 31 januari 2025: Reguliere vergadering van de BJ42
- 3 februari 2025: Klankbordgroep kabinetsformatie
- 5 februari 2025: Reguliere vergadering van de Commissie Zorg, Jeugd en Onderwijs
- Februari 2025: Bespreking in diverse netwerken

Webinars
De VNG organiseert de volgende webinars:

- 10 februari, 15:00 - 16:00 uur: Bestuurders uit de VNG-netwerken
- 17 februari, 14:00 - 15:00 uur: Wethouders Jeugd
- 24 februari, 14:30 - 15:30 uur: Ambtenaren Jeugd

De webinars worden opgenomen en zijn later terug te zien.

Dinsdagwebinar Gemeentefinanciën
Voor de wethouders en ambtenaren financiën geldt dat er in het dinsdagwebinar Gemeentefinanciën van 18 februari aandacht wordt besteed aan de uitspraak van de commissie.

Meer informatie
De meest actuele informatie vindt u op www.vng.nl.
Heeft u vragen? Mail dan naar J42@vng.nl.

Tot slot: campagne om financiële problemen gemeenten te agenderen
In de aanloop naar het debat op 26 maart in de Tweede Kamer over de financiën van de decentrale overheden, start de VNG een 6 weken durende campagne om de financiële problemen van gemeenten op de kaart te zetten en de urgentie hiervan te benadrukken. Elke week staat een ander thema centraal, met als rode draad de zorgelijke financiële situatie van gemeenten en de impact die dit kan gaan hebben op thema's als zorg, bestaanszekerheid, veiligheid en wonen en dus rechtstreeks op onze inwoners.

We roepen burgemeesters, wethouders en raadsleden op om actief deel te nemen aan deze campagne. Uw betrokkenheid is cruciaal om de boodschap kracht bij te zetten en de nodige aandacht te genereren.

Binnenkort delen we meer informatie en laten we weten hoe u precies kunt bijdragen aan deze campagne.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

mr L.K. Geluk
Algemeen directeur